

no li *stigués de prop*», JoMartorell (Ag. III, 1.5, 63.7, 172.16); «Molta bella reacoa qui venia de Roses a Gerona crebantaven e destrovién --- que tant los *tenien a prop* que de la host no podien anar los francses a herba ne a lenya, que mil cavallers armats no les haguessen a seguir», Muntaner (fets de 1285, Casac. iv, 31.11).

Modernament s'ha estès tant la combinació *a prop*, sobretot quan té ús adverbial pur, que en el S. XIX fou gran la tendència a grafiar-ho tot junt (com ho feia la gent dels J. Flo., i, sense fixesa, Verdager i altres escr. Renaix.): «No poden ésser lluny: ben *aprop* los tenim, ara sí que 'ls sentireu», Valls Vicens (*Lo segador*, 20); àdhuc en la combinació prepositiva: «ja era *aprop* de Cellés», Pons Mass. (*Trascant p. l. S.*, 19); tant, que, en el llenguatge de l'expressió afectiva, i no solament íntima o intensiva, no és rar que s'usi en diminutiu la combinació soldada: «asseynt-se amorosament molt *apropet* de la cusidora», Noller (*Pap.*, 94).

DERIV.: *Propejar* intr., men. 'acostar-se-li (a alguna cosa)': «Ses Evangèlies --- libret imprès en llatí que conté --- s'Evangeli de --- l'usen --- la major part amb un fi piados; però tal volta *els hi propetja* es nombre de ses personas que l'usen com a 'defensillo' contra 'ls mal-te-vuis y embruixaments», Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 67; II, 96). *Propenc* [DAg., sense cites]. *Proper* [«la casa més *propera*», «La Renaixença» 1880, DAG.]; *properà* no existeix (joc de mots). *Apropar* [«*apropant-se* al menut, amb lo gipó ja descordat, li llençà un dels pits a la boca», 1889, Pons Mass., *Trascant p. l. S.*, 14; no encara Lab. 1839-88, ni DAMen.]; *apropar-se* s'usa molt en literatura, però en el parlar popular no l'he sentit més que per Cerdanya, Conflent i proximitat: «ja ens *aprupám* de les Passaderes» Porta, «te cal anar a cercar 'l bestiar pels cingles, en t'hi *aprupán* ambe cordes» Fontpedrosa (1959).

A l'E. Mj. es troba en textos de la zona NE. *apropiar-se* 'apropiar-se' AD-PROP-IARE, d'on provenen l'oc. ant. *s'apropiar* (*propiar*, *propchar*) i el fr. *approcher*: «com la ora de la mort, *s'apropià*, Jesuxhrist cridà fortment: —Eloy, Eloy ---» en la traducció cat. del *Breviari d'Amor* (ms. 353, f° 176), S. XIV. Generalment, però, el que es troba (també en oc. ant.) és la forma ultracoregida (a causa de *propi* < *propri*): «com les hosts foren *apropriades*, cascuns van brocar molt vigorosament», Muntaner (§ 275, Casac. VIII, 24.14); «veus que la ora *s'apropia* en la qual lo Fil de l'home serà liurat e falgellat e crucificat», *VidesR*, 7r1 (tots dos mss.). *Apropir* (rar). *Reprop*.

Propinc [mj. S. XIV, Ord. Pal.], pres del II. *propinquus* 'proper, pròxim': «terres *propinques*», Pere Cerim.; «ciutat *propinqua* als adversaris del Principat» escriuen els de Lleida, 1465, *CoDoACA* xxii, 145; «*propinqua* afinitat» 'parentiu pròxim' *Quintus Circius*, 481, DAG.; «qui és o està *prop*», «prop en consanguinitat», *DTo*. 1647; avui està força antiquat en cat. central etc., però no pertot: «no tinc ningú tan *propinck* que *púgo* parlar per mi» em confiava un vell i intelligent pagès de la Noguera (Montgai, 1956).

A Mallorca, del plural *propincs*, que segons fonètica

morfològica s'ha de pronunciar, a la mallorquina, *propjins*, s'ha confós amb la terminació de plural *propins* i se n'ha extret un fals singular analògic *propí* (BDLC x, 334);⁴ *propinquitat* [Llull, d'un text del S. xv]. *Apropinuar*, també *apropincar* [Belv.] i *probençar*; *apropinquament* [Llull]: «per lo *apropinquament* de la terra, que fa a son centre» (*Merav.*, Ag. I, 134); *apropinquador*; *apropinquació*.

CPT.: *Propassat* [1413]: «abans del disapte *propassat*», StVicentF (*Quar.*, 271.22); «la nit *propassada*: hesterna nocte», JnEsteve (*LiEleg.*, i-6-b); «en 25 de nohembre *propassat*, de Bartholomé Romero, autor de comèdies, noranta-set lliures», doc. Val. a. 1639 (BRAE II, 541). *Propvinent*: «los vos promet tornar --- per al primer de Nohembre *propvinent*: kalendis Novembris proxime venturi», OPou (*TbPu.*, 129); «diuenge més *propvinent* - ballades hi ha a la placeta», MilàF (*Romllo.*, 369.7, reco. StJoan Ab.), «al diuenge *propvinent*, l'encuanthro com 'nava a missa», ib., 374.32.

L'adjectiu superlatiu llatí corresponent a PROPE era PRŌXIMUS. Per via popular aquest mot no sembla haver-se conservat més que en català i en l'oc. ant. *proseme/proime*, car l'it. *prossimo* té poques probabilitats de no ser més aviat erudit, i ho és evidentment del tot el cast. *próximo* (per més que es vagi pronunciar antigament amb *ʃ*, d'on la variant *prójimo*), i si bé hi hagué un fr. ant. *prueisme* la seva existència fou poc durable.

En català *proxme* (pronunciat *prošme*) apareix en les *Homilies*, i des dels orígens tendeix a no ser usat més que amb referència a l'home, en tant que és el nostre germà en humanitat, en el seu sentit, doncs, moral i religiós: 'el nostre pròxim', 'el proïsme': «cel qui dóna almosna, a sson *proxme* fa bé, e a Déu plađer e amor e onranza», «Si tu vols a mi venir, zo dix N. Séiner --- va-te primerament acordar ab to *proxme* a cui mal auràs feit ---», 2r10, 5r16. També es pot trobar escrit *proixme*, però els versos de Llull proven que era bisíl·lab i accentuat a la *ó*, com naturalment hem d'esperar-ho en el prolongament del II. PRŌXIMUS: «ama Déus veritat / e vol ésser per home conegut e amat: / e per ço en tots temps ha home llibertat / en far bé e no mal, e seria forçat / si en [aq]est temps en què som no havia potestat / en tractar honrament a Déu, e caritat / a son *proxme* a veer [lleg. *proixme aver*]:⁵ per qu' eu no són pagat / de ço que dit havets, e havets gran pecat», *Desconhort*, 30.7 (NCL III, 90.355).

La grafia que introdueix Rosselló en Llull, *prohisme* amb *-h*, és anacrònica. El mateix veiem en els *Cent Noms de Déu*, on Rosselló també ho posa amb *-h*, però el vers exigeix llegir *pròisme*; hi alternen un vers d'onze síl·labes (compte petrarquesc) amb dos de nou: «Piados és Déus per força d'amor, / per ço cové que-[i] peccador / amen Déus e la su' honor. / Ja peccador no serà perdonat / s'j a si mateix no ha pjetat, / e a son *proisme* caritat» (Lx, v. 9, ed. Rosselló, p. 262).

Són molts els versos del S. XIII que proven inequí-